

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3463/2021
20.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република ..., чији је пуномоћник Соња Арачки, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство финансија, Управа царина, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 754/21 од 17.02.2021. године, у седници одржаној дана 20.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца, изјављена против преиначујућег дела пресуде Апелационог суда у Београду Гж 754/21 од 17.02.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 5673/17 од 24.09.2020. године, ставом I изреке, одбијен је приговор литиспенденције и приговор пресуђене ствари истакнут од стране тужене, као и предлог тужене за прекид овог поступка. Ставом II изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 473.967,57 евра у динарској противвредности по продајном курсу Народне банке Србије на дан плаћања, са каматом коју исплаћује Централна европска банка за евро на штедне улоге по виђењу, у динарској противвредности по курсу на дан исплате, по којем пословне банке у месту плаћања продају страну валуту, почев од 19.10.1998. године (дан привременог одузимања 927.000 ДЕМ) до дана 25.12.2012. године, а од тог дана са законском затезном каматом која се обрачунава у складу са Законом о затезној камати, као и да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 609.522,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж 754/21 од 17.02.2021. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Вишег суда у Београду П 5673/17 од 24.09.2020. године, у првом ставу изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 5673/17 од 24.09.2020. године, у другом ставу изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде штете исплати износ од 473.967,57 евра у динарској противвредности по продајном курсу Народне банке

Србије на дан исплате, са каматом по стопи Европске централне банке за валуту евро на штедне улоге по виђењу изражене у динарској противвредности по курсу на дан исплате, по коме пословне банке у месту плаћања продају страну валуту, обрачунату за период од 19.10.1998. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године па до исплате, са каматом у складу са Законом о затезној камати. Ставом трећим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 5673/17 од 24.09.2020. године, у делу другог става изреке, којим је одлучено о трошковима парничног поступка и допунско решење П 5673/17 од 12.11.2020. године, па је тужилац обавезан да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 529.500,00 динара. Ставом четвртим изреке, тужилац је обавезан да туженој на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 90.000,00 динара.

Против преиначујућег дела правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду, у побијаном делу, на основу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија тужиоца неоснована.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП-а, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. истог закона, на коју ревидент неосновано у ревизији указује, пошто је другостепена одлука донета у седници већа на основу чињеничног стања које је утврђено у првостепеном поступку. Ревидент у ревизији указује на учињену битну повреду одредаба парничног поступка прописану одредбом члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП-а, међутим, та битна повреда није разлог због чега ревизија може да се изјави на основу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је на граничном прелазу на аеродрому у Приштини, дана 09.10.1998. године, од стране радника Савезне управе царина привремено одузет износ од 927.000 ДЕМ, о чему је сачињен записник бр.009941. Тај износ није депонован на наменски рачун Савезног девизног инспектората, нити је том органу достављен горе наведени записник, а против тужиоца није покренут, нити вођен прекршајни поступак. Тужилац је, преко адвоката ББ из ..., Општинском суду у Ђаковици поднео, дана 24.03.1999. године, тужбу против тужене Државе СРЈ – Савезне управе царина, ради враћања износа од 927.000 ДЕМ, са законском затезном каматом од 09.10.1998. године. Предмете Општинског суда у Ђаковици у којима поступак није правноснажно окончан, пописане по бројевима, преузео је Општински суд у Лесковцу коме нису предати пријемни штамбиљ Општинског суда у Ђаковици, нити уписници о евиденцији примљених предмета. Тужба тужиоца садржи пријемни штамбиљ Општинског суда у Ђаковици и потпис адвоката ББ, без његовог печата, а не садржи број предмета. Основни суду у Лесковцу нема предмет тужиоца АА. Вишем суду у Београду, тужилац је тужбу поднео дана 20.11.2011. године, а тужена је, у одговору на тужбу од 26.11.2012. године, истакла приговор застарелости потраживања тужиоца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужену обавезао да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 473.967,57 евра, у

динарској противвредности, по продајном курсу Народне банке Србије на дан плаћања, са припадајућом каматом, применом одредбе члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода која се, сходно одредби члана 145. став 2. Устава Републике Србије, непосредно примењује пошто је оценио да је тужена одговорна за штету причињену тужиоцу, на основу одредбе члана 172. у вези члана 189. Закона о облигационим односима, јер суд у Ђаковици о његовом тужбеном захтеву није правноснажно одлучио, па је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року. Приговор литиспеденције и приговор пресуђене ствари, првостепени суд је одбио јер извршеним проверама није утврђено да је парница по тужби тужиоца против тужене, ради враћања одузетог новчаног износа, вођена односно окончана.

Другостепени суд је, побијаном пресудом, преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиоца одбио, пошто је закључио да тужилац своја процесна права није савесно користио, нити настојао да у оквиру својих законских овлашћења делује у циљу окончања парнице по поднетој тужби против тужене ради враћања одузетог новчаног износа, на основу одредбе члана 9. став 1. ЗПП-а („Службени гласник РС“ бр. 72/11 са изменама и допунама), члана 9. став 1. ЗПП-а („Службени гласник РС“ бр. 125/04 са изменама и допунама) и члана 9. ЗПП-а („Службени лист СФРЈ“ бр. 4/77 са изменама и допунама, „Службени лист СРЈ“ бр. 27/92... 15/98, важећи у време подношења тужбе Општинском суду у Ђаковици дана 24.03.1999. године). По налажењу другостепеног суда, тужилац је поступао мимо тада и сада важећих процесних одредби, тако што је учинио све да своју процесну позицију отежа подношењем тужбе месно ненадлежном суду, без ознаке броја под којим је иста евидентирана, при чему се све до покретања ове парнице, тужбом поднетом дана 20.11.2012. године, уопште није интересовао за судбину тог поступка, нити је тражио његово убрзање или евентуално достављање одлуке, нити је покушао да од надлежних међународних институција на Косову и Метохији добије информацију о исходу поступка по његовој тужби за коју нема података да је достављена тада Општинском суду у Лесковцу, коме су предати само парнични предмети Општинског суда у Ђаковици у којима поступак није био правноснажно окончан. Зато се не може позивати на одговорност тужене на основу члана 172.ЗОО.

Врховни касациони суд налази да је одлука другостепеног суда правилна.

У конкретном случају, нижестепени судови су закључили да нема литиспеденције, нити правноснажно пресуђене ствари, пошто извршеним проверама није утврђено да је по тужби тужиоца против тужене, ради враћања износа од 927.000 ДЕМ одузетог тужиоцу на граничном прелазу аеродром Приштина дана 09.10.1998. године, вођена а ни окончана парница. Код таквог стања ствари следи да је потраживање тужиоца застарело, што значи да је његов тужбени захтев неоснован.

Одредбом члана 371. Закона о облигационим односима прописано је да потраживања застаревају за десет година, ако законом није одређен неки други рок застарелости. Застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе (члан 360.). Застарелост почиње тећи првог дана после дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није што друго прописано (члан 361. став 1.). Застарелост наступа кад истекне последњи дан законом одређеног времена (члан 362.).

У време када је предметни новчани износ тужиоцу одузет на граничном прелазу аеродром Приштина, у примени је био Закон о девизном пословању („Службени лист СФРЈ“ бр. 66/85... 82/90), који је прописивао: да царински органи врше контролу изношења из земље и уношења у земљу девиза, динара, хартија од вредности и злата које из земље износе, односно у земљу уносе домаћи и страни путници или шаљу путем поштанских или других пошиљки (члан 162.); да се девизе које противно члану 80. тог закона и пропису донетом на основу тог члана путник покуша да изнесе из Југославије без пријаве граничној царинарници као и пријављене девизе за које нема потврду да су подигнуте са девизног рачуна или девизног штедног улога или купљене код овлашћене банке, односно за које нема потврду да их је унео у Југославију, привремено одузимају уз издавање потврде, као и да се решење о одузимању или враћању – у целини или делимично привремено одузетих девиза, по одредби става 1. тог члана, доноси у поступку за девизне прекршаје. Ово решење се доноси и ако се поступак за прекршаје не може водити због непостојања услова за одговорност за прекршаје или што учинилац прекршаја није доступан органима надлежним за вођење поступка (члана 162.); да се поступак по прекршајима из овог закона не може покренути кад протекне три године од дана када је прекршај учињен (члан 181.).

Пошто у овом случају некадашњи Девизни инспекторат није покренуо нити водио прекршајни поступак против тужиоца по записнику о привремено одузетим средствима број 009941 од 09.10.1998. године, следи да је тужилац имао могућност да, након протекла рока од три године од дана када је прекршај учињен, тражи враћање одузетог новчаног износа, а није тако поступио. Застарелост тужиоцевог потраживања почела је да тече првог дана после дана када је он, у својству повериоца, имао право да захтева испуњење обавезе тужене, а то је било 10.10.2001. године, сходно одредби члана 181. Закона о девизном пословању. Протеком рока од десет година, застарелост је наступила дана 10.10.2011. године, па како је тужилац тужбу суду поднео дана 20.11.2012. године, следи да се тужена основано позвала на застарелост.

Ревидент у ревизији понавља да је он поднео тужбу Општинском суду у Ђаковици дана 24.03.1999. године, ради наплате предметног потраживања. Међутим, у овом поступку је утврђено да парница по тој тужби није у току. У супротном би постојала литиспендениција па би суд био дужан да тужбу тужиоца одбаци, применом одредбе члана 203. став 3. и 5. ЗПП-а, а то овде није случај јер је правноснажним решењем приговор литиспенденције (из наведених разлога) одбијен.

Наводима ревидента о томе да му је повређено право на имовину, право на правично суђење и право на делотворни правни лек, не доводи се у сумњу правилност побијаног дела правноснажне пресуде. Тужилац према туженој има потраживање из облигационог односа који је настао одузимањем предметног новчаног износа. Међутим, његовим пасивним држањем у погледу остваривања тог потраживања дошло је до застарелости јер је протекло време у ком је тужилац имао могућност да тражи обавезивање тужене да му предметно потраживање исплати. Пошто је према цитираној одредби члана 360. став 1. ЗОО застарелост престало право тужиоца, као повериоца, да од тужене, као дужника, захтева испуњење предметне обавезе у ситуацији када тужилац у дужем временском периоду то своје право није настојао да оствари, то се по становишту овог суда, тужена основано позвала на застарелост (члан 360. став 3.). Због тога, тужилац неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, на основу чланова 153. став 1. и 154. ЗПП-а.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је одлуку као изреци донео на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП-а.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић